

**IF YOU SEE SOMETHING, DO SOMETHING:
REFLECTIONS ON PESACH IN MEMORY OF RABBI HERSCHEL SCHACTER ז"ל**

Jacob J. Schacter

Congregation Rinat Yisrael

י' ניסן תשפ"ב/ב' April 10, 2022

SHEMOS/EXODUS – PARASHAS SHEMOS

1/17-18 – א/יז"ח

if it is a son, you are to kill him, and if it is a daughter, she shall live."¹⁷ But the midwives feared God and they did not do as the king of Egypt spoke to them, and they kept the boys alive.

¹⁸ The king of Egypt summoned the

אם-בן הוא והמתן אתו ואם-בת
הוא וחייה: ותיראן המילדת את-
האלהים ולא עשו כאשר דבר
אליהן מלך מצרים ותיחיין את-
הילדים: שני ויקרא מלך מצרים

אונקלוס

אם בר הוא תקטלן ותה ואם בתה היא תקימנה: ויודחילא חיותא מן קרבן יי ולא
עבדא במא די מליל עמיהן מלפא דמצרים ותימא ית בגיאי: ויקרא מלפא דמצרים

רש"י

וקימא והשני וקימתן. לפי שלשון עברנית לנקבות רבות חיבה זו
וכיוצא בה משמשת לשון פעלו ול' פעלתה. כגון ותחמרנה איש
מלרי (שמות ב'טז) לשון עבר כמו ויהמרו לזכרים. ותדברנה
צפיקס (ירמיה מד:כה) ל' דברתה כמו ותדברו לזכרים. וכן
ותחללנה אחי אל עמי (יחזקאל ג:יט) לשון עבר חללתה

טובה מללכה על האבנים (ירמיהו יח:ג), מושב כלי חומות יולר
חרס (ש"ר טז; סוטה טז: א) אם בן הוא וגו'. לא היה מקפיד
אלה על הזכרים, שאמרו לו אלטגיניו שפסיד להולד בן המושב
חומס (ש"ר ת:יח); וחייה. ותחיין (יז) ותחיין את הילדים.
מספקות להם מים ומזון (ש"ר א:טו; סוטה יא:). תרגום הרש"י

שמות יא:

ויוצר ותנה היא עושה מלאכה על האבנים מה יוצר זה יודך מבאן ויודך מבאן
וסכן באמצע אף אשה יודך מבאן ויודך מבאן באמצע אם בן הוא והמתן
אוחי אוד תניא סימן גדול מסר להן בן פגיו לכמה בת פניה למעלה ותייראן
המילדות את האלהים ולא עשו כאשר דבר אליהן וגו' להן מביע ליה א"י
יסי בר תניא מלמד שהבען לדבר עבודה ולא נתבעו ותיחיין את הילדים
תנא לא דייין שלא המתו אותן אלא שתינו מספיקות להם מים ומזון
והאמרו המילדות אל פריעהכי לא כנשים וגו' חיות אילימא חיות
כמש אמו חיה כי לא עריכה היה אדיתיה לאילודה אלא אמרו לו אופת
זו חיה נמשלה יתדה גור אריה הן יהי הן תיש נפתלי אילה שלוחתיה
יששכר המור גרם יוקף כבור שור בנימין ואב ימריך דכתיב ביה כתיב
ביה וילא כתיב ביה כתיב (ביה) מה אמך לבוא בין אריות רבצה וגו'
ויהו כי ראו המילדות את האלהים ועשו להם בתים רב ושמואל הד אב
בתי כתיבה וליה וחד אמר בתי מלכות מ"ד בתי כתיבה וליה אתן ומשה
ומ"ד בתי מלכות דוד נמי ממרים קאמי דכתיב ורמת עובבה (אשת כלב)
ויקח לו כלב את אפרת ותלד לו את דוד וכתיב ודוד בן איש אפרת
וגו'; וכלב בן הצרור היליד את עובבה אשה ואת יריעות ואילה בניה ישר
ושבב וארדון בן הצרור בן יפת הוא בן שפנה מעצת מרגלים וכתבי בן
קנז הוא דכתיב וילכדת עתיאל בן קנז אודי כלב אמר רבא דורגו דקנז תה
דקנז
והאם נקרא בן יוסף על שם משה: ה"ל נאכתי בן קנז הוא: פורגו דקנז. בן השם על קנז היה כלב ונחמל סגויאל אחי מלכז:
דקנז

נאמר אלא 'אליהן' אמר רבי יוסי בר חנינא מלמד שתבע אותן להזדוג להם ולא קבלו ממנו.

ותחיינו את הילדים וכי מאחר שלא עשו כפאשר דבר אליהן אין אנו יודעין שקימו את הילדים למה הצרף הפתוב לומר ותחיינו את הילדים יש קלוס בתוך קלוס לא דין שלא קימו את דבריו אלא עוד הוסיפו לעשות עמהם טובות יש מהם שהיו עניות והולכות המילדות ומגבות מים ומזון מפתיהם של עשירות ובאות ונתנות לעניות והן מחיות את בניהן הוא שפתוב ותחיינו את הילדים. דבר אחר ותחיינו את הילדים יש מהם שראויים לצאת הגרים או סומים או בעלי מומין או לחתף בו אבר שיצא ופה ומה היו עושות עומדות בתפלה

ואמרות לפני הקדוש ברוך הוא אתה ידע שלא קימנו דבריו של פרעה דבריו אנו מבקשות לקיים רבון העולם יצא הילד לשלום שלא ימצאו ישראל ידיהם להשיח עלינו לומר הרי יצאו בעלי מומים שבקשו להרג אותם מיד הנה הקדוש ברוך הוא שומע קולן ויוצאין שלמים אמר רבי לוי הרי אמרת את הקלה אמר את החמורה יש מהן שראויין למות בשעת יציאתן או אמן לספן בס ולמות אחר יציאתן והיו עומדות בתפלה ואמרות להקדוש ברוך הוא רבוננו שלמעולם תלה להם עכשו ותן להם נפשותיהם שלא יאמרו ישראל הן הרגו אותן והקדוש ברוך הוא עושה תפלתן לפיכך ותחיינו את הילדים ותחיינו אלו האמהות הילדים ממש.

שמות - פרשת שמות

ב'וי - 10/7-2

and behold! a youth was crying. She took pity on him and said, "This is one of the Hebrew boys."

⁷ His sister said to Pharaoh's daughter, "Shall I go and summon for you a wet nurse from the Hebrew women, who will nurse the boy for you?"

⁸ The daughter of Pharaoh said, "Go." So the young girl went and summoned the boy's mother. ⁹ Pharaoh's daughter said to her, "Take this boy and nurse him for me, and I will give your pay." So the woman took the boy and nursed him. ¹⁰ The boy grew up and she brought him to the daughter of Pharaoh and he was a son to her. She called his name Moses, as she said, "For I drew him from the water."

והנה נער בכה ותחמל עליו ונתאמר מילרי העברים זה: ונתאמר אחתו אל-בת-פרעה האלף וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את-הילד: ונתאמר לה בת-פרעה לכי ותלך העלמה ותקרא את-אם הילד: ונתאמר לה בת-פרעה היליכי את-הילד הזה והיניקהו לי ואני אתן את-שכרך ותקח האשה הילד ותניקהו: ויגדל הילד ותבאהו לבת-פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ונתאמר כי מן-המים משיתהו:

אונקלוס

וקא עולמא כפי נחסת עלוהי נאמרת מבני יהודאי הוא דין: ונאמרת אמתה לבת פרעה האיזול וקארי לך אתתא מינקתא מן יהודיתא ותיניק לך ית רביא: ונאמרת לה בת פרעה אזילי ונאזילת עולמתא וקרת ית אמה דרביא: ונאמרת לה בת פרעה אוכלי ית רביא דרין ואונקיהו לי נאנא אמן ית אגרה ונסיבת אתתא ית רביא ואונקתה: ורביא רביא ואיתתה לבת פרעה ונהנה לה לבר וקרת שמה משה ונאמרת ארי מן מיא שחלתה: ^{ק"ט}

והנה נער בוכה. קולו כנער (סס וסס): (ז) מן העבריות. (מלמד) שחזירתו על מזירות הרבה לנעק ולא יעק לפי שהיה עסיד לדבר עם השכינה (סס וסס): (ח) ותלך העלמה.

סני ביום זה ילקח ביום זה בשלמא למ"ד בששה בסיון משבתה ג' ויהי ^א אמר בר בשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד משה ומשבעה באדר ועד ששה בסיון תלתי ידיו אלא למ"ד בעשרים ואחד בניסן היכי משבתת לה אותה שנה מעוברת חתה רובו של ראשון ורובו של אחרון ואבנעני שלם ותאמר אריות אל בת פרעה האלף וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות ומאי שגא מעבריות מלמד שהחזירוהו למשה על כל המצרות כולן ולא ינק ^א אמר פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא והיינו דכתיב ^א את מי יורה דעה וגו' למי יורה דעה ולמי יבין שמעיה לגמולי מחלב ולעתוקי משדים ותאמר לה בת פרעה לכו ^א וגו' א"ר אלעזר מלמד שהלכת ברויות כעלמה ר' שמואל בר רמנאי אמר העלמה שהעלימה את דבריה ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה אמר רבי המא בר' תנינא מתנבאה ויאנה יודעת מה מתנבאה הילכי הא שליכי ואני אתן את שכרך א"ר המא בר' תנינא לא דין לצדיקים שמתווירין להן אבירותן אלא שנותנין להן שכרן ותקח מרים הנביאה ארוחת ארזן וגו' ארוחת ארזן ולא ארוחת משה אמר רב עמרם אמר רב ואמרי לה אמר רב נתמן אמר רב מלמד שהחזרה מתנבאה כשהיא ארוחת ארזן ויאמרת ^א חל המו: הילכי עם הילד. הכי לך שלך: ^א שפיס פננכס פסיס חסוס אהין. עד שלא עלה משה והייע הכהילה ואתה אהין: מלך

21

12 יוה"ק

שם. שהיה מהלכת בזרזות כעלמה. קשה וכי היתה זקנה, והלא היא באמת עלמה קטנה. וכל בס"ד כי היא היסה חולנית מאד, וכנ"ז בגמרא, אם לפי מזגה ראוי שתלך באשה זקנה שאין לה כח, ועכ"ז בעבור אחיה נדרזה לילך כעלמה בעלת כח. ועוד נ"ל שהיחה הולכת ורזה כמו קטנים, שאין להם דרך צהילוב, כדי שלא תאמר זו יש לה הכנה, או שמה תחשוב שזאת היא פועה הנולדת, שקרא לה אביה לביטו :

ב/יב - 2/12

שמות - פרשת שמות

grew up and went out to his brethren and saw their burdens; and he saw an Egyptian man striking a Hebrew man, of his brethren. ¹² He turned this way and that and saw that there was no man, so he struck down the Egyptian and hid him

וַיֵּצֵא אֶל-אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלֹתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרַיִם מַכֶּה אִישׁ-עִבְרָיִי. ¹² וַיִּפֶן בָּהוּ וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת-הַמִּצְרַיִם וַיִּטְמְנֵהוּ

אונקלוס

והפך לנות אחריו ונחא בפלחיהון ונחא גבר מצרי מחי גבר יהודי מאחוריה ויאתפני לכא ולכא ונחא ארי לית אגש (ג"א גבר) ומחא ית מצרעה וטמרה

וירא בסבלותם. כן עיניו ולבו להיות מר עליהם (ס"ר שם כז): איש מצרי. טוגס היה ממונה על שוטרי ישראל והיה מעמידם מקרות הגבר למלאכתם (שם כח): מכה איש עברי. מלקהו ורודהו, ובעלה של שלומית בת דברי היא. ונתן עיניו בה, ובלילה העמידו והולילו מציתו והוא חזר ונכנס לבית וכל על אשמו, כסבורה שהוא בעלה. וחזר האיש לביטו והרגיש בדבר, וכשראה אותו מלרי שהרגיש בדבר היה מכה ורודהו כל היום (שם): (יב) ויפן בה וכה. ראה מה עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה (שם). ולפי פשוטו כמשמעו: וירא כי אין איש. (ש"אין איש)

רפבז

ויש אומרים * שראתהו נמול ואם כן הסירה בגדיו ובדקה אותו בו. ואין צורך * : (יא) ויגדל משה ויצא אל אחיו. שגדל והיה לאיש כי מתחלה אמר ויגדל הילד ¹¹, שגדל עד שלא היה צריך לגמלה אותו ¹², ואז הביאתהו לבת פרעה ויהי לה לבן כי לפני מלכים יתיצב * . ואחרי כן גדל ויהי לאיש דעת. וטעם ויצא אל אחיו. כי הגידו לו אשר הוא יהודי ⁷². והיה חפץ לראותם בעבור שהם אחיו וזנה נסתכל בסבלותם ועמלם ולא יגול לסבול ולכן הרג המצרי המכה הנלחץ * :

מדרש שמות פ"א ס"י כז רבה

וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו שְׁתֵּי יְצִיאוֹת יָצָא אוֹתוֹ צְדִיק וְכַתְּבָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זו אַחַר זו וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשְּׁנִי הָרִי שְׁתֵּים.

וַיֵּרָא בְּסִבְלֹתָם מֵהוּ וַיֵּרָא שְׁהִיָּה רֹאֵה בְּסִבְלֹתָם וכוּכָה וְאוֹמֵר חָבַל לִי עֲלֵיכֶם מִי יִתֵּן מוֹתִי עֲלֵיכֶם שְׁאִין לָךְ מְלֹאכָה קָשָׁה מְמַלְאכַת הַטֵּיט וְהִיָּה נוֹתֵן כְּתַפְּיוֹ וּמְסִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר רָאָה מְשׁוּי גְדוֹל עַל קֶטֶן וּמְשׁוּי קֶטֶן עַל גְּדוֹל וּמְשׁוּי אִישׁ עַל אִשָּׁה וּמְשׁוּי אִשָּׁה עַל אִישׁ וּמְשׁוּי זָקֵן עַל בָּחוּר וּמְשׁוּי בָּחוּר עַל זָקֵן וְהִיָּה מְנִיחַ דְּרָגוֹן שְׁלוֹ וְהוֹלֵךְ

וּמְיָשֵׁב לָהֶם סְבִלּוֹתֵיהֶם וְעוֹשֶׂה כְּאֵלוֹ מְסִיעַ לְפָרְעָה אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶתָּה הַנְּחִמָּה עֲסָקִיף וְהַלְכָתָ לְרֵאוֹת בְּצַעֲרֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנִהְגַּתְּ בְּהֶן מְנַהֵג אַחִים אֲנִי מְנִיחַ אֶת הָעֲלִיּוֹנִים וְאֶת הַתְּחַתּוֹנִים וְאֶדְבָּר עִמָּךְ הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (שְׁמוֹת ג. ד) וַיֵּרָא ה' כִּי סָר לְרֵאוֹתָ רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִשְׁהָ שֶׁפָּר מַעֲסָקִיו לְרֵאוֹת בְּסִבְלֹתָם לְפִיכָךְ (שם שם. שם) וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה.

דא דא"כ לא היה משה הורגו דאטו משום שהיה מכהו היה חייב מיתה, אלא משום שבא על אשתו, ובדאי חייב מיתה דהא משבע מצוה בני נח הוה דכתיב (בראשית ב כד) ודבק באשתו. ובהו נמי מתורץ קושיא דלעיל (בסוף אות ה): (ה) דה"ל ליה למיכתב וירא כי אין "אדם" וגו', לפשוטו שפנה כה וכה שהיה מתירא שלא יראה אותו שום אדם מה לי איש או אשה, לכן פירש איש עתיד להתגייר וכו', ולכן אמר איש ר"ל צדיק, שעתיד להתגייר, על דרך שפירש רש"י פרשת שלח לך (במדבר יג ג) ופרשת דברים (דברים א יג) אנשים צדיקים, ולא לאפוקי נשים. (ר' מאיר שטרנין): ז"ל והא בפרשת אמור (ויקרא כד י) פירש רש"י עצמו על פסוק בתוך בני ישראל מלמד שנתגייר, וקאי על בן המצרי דכתיב הכא שהוליד עם שלומית בת דבור, וי"ל דבשעה שהרג משה את המצרי היתה כבר מעוברת ממנו, אבל היה רואה שאין עתיד לצאת עוד איש ממנו שיתגייר: ו דבריהם הכא שני אנשים וכתוב התם (במדבר טו כז) סורו נא מעל האלי האנשים הרשעים האלה:

משה ותקן להם את יום השבת לנוח ע"כ, וכתב במתנות כהונה, דזהו שתקנו, ישמח משה במתנת חלקו, שהיה שמח על שבת הקב"ה, שינוחו ישראל, ביום שבת להם.

ובלוקט טוב כתב זה שאמר הכתוב, גם במעליו יתנכר נער, אם זך ואם ישר פעלו [משלי כ' י"א] שהרי משה רבינו, אע"פ שהיה בפלטין של פרעה, הלך לראות בסבלותן של ישראל, היינו דתנו, הלל ואמר אל תפרוש מן הצבור, שלא יהיה אדם רואה צבור בצער, ויאמר אלך לביתי, ואוכל ואשתה, ושלוש עלי נפשי, אלא יהא נושא בעול עם חבירו.

מדרש שמות פ' א סי' כט רבה

וַיִּן אֶת הַמִּצְרִי בְּמַה הִרְגוּ רַבֵּי אֶבְתָּר אָמַר הִפְהוּ בְּאַגְרוֹף וַיֵּשׁ אוֹמְרִים מַגְרֶפָה שָׁל טַיִט נָטַל וְהוֹצִיא אֶת מוֹחוֹ רַבְּנָן אֶמְרִי הַזְפִּיר עָלָיו אֶת הַשֵּׁם וְהִרְגוּ שְׁנְאָמַר (שמות ב. יד) 'הַלְהִרְגֵנִי אֶתָּה אֲמַר'.

סודות השם

המקרא פרק ראשון סוטה

ו

מקום וגו'. ה"א אבשלוס אותה טעם וקיימה חלבת דבריו של הקב"ה כדכתיב לעולם ה' דבךך נכח (האליס קם) ויקרא למלכת על שמו גרם לזונה רעה שהקרא על שמו ויקרא לה ד' אבשלוס קר ה'ה קקראת: וישלמוס עמקם ספרון. כיוסף משה קרא כשגלחו יעקב אלל אחיו וה'ה חמילת סיבה תורה אור ידלת ישראל למצרים: על פוסט: דכתיב ודנו מקים ע"ך רעה מבתך כיוצא לך. דיונת ממה טהא מווד טודים ¹⁰ א"ר חנינא בר פפא בעצה עמיקה של אותו לו: דכאוסם פד. דומא מענין ארטו ענין ומיהו יודר ממה טטה: משהלם דמזה טובה מרובה כהמלומן ¹¹ יג'ר יהיה ורעך ¹² כי אמר אין לי בן ולא תו ליה מזהה פורענות: אמור למפס. ¹³ יבינו והבתים ¹⁴ ויולדו לאבשלוס שלשה בנים שה'ה אלל הק"ה ומושו שגמלר כי ה' יתן חממה מפיו דעת והכונה (משל כ): דלך כחוי ופס. מלך מלרס וימלך החתו חל: ונפסס לפושטן. נכקט לט חממה כעגו: כמס ניווס. של וכל לון הוהט טו דיעוט מררסו סמוד מזה כעגד מזה לזור האטול וללמי כדוס: כי כאל פ' נפסס. וכן ישיב לט נמול (6): כשטלו. לכן ווד יעקב ניד (כמלסית סה): כאלוסם טלס. דלהחממה לו: ופשו יעקב. הלמיו יעקב (7) ארס גדול כמורה היה כדכתיב (ה"ה ד) ויקרא יעבן לאלהי ישראל אס כך כמכטי כמורה ודכיה ח' גבול כמלומיוס וגו' ויבא ללויה ח' ח' ארס כרתיב ¹⁵ כרתיב ¹⁶ כרתיב ¹⁷ כרתיב ¹⁸ כרתיב ¹⁹ כרתיב ²⁰ כרתיב ²¹ כרתיב ²² כרתיב ²³ כרתיב ²⁴ כרתיב ²⁵ כרתיב ²⁶ כרתיב ²⁷ כרתיב ²⁸ כרתיב ²⁹ כרתיב ³⁰ כרתיב ³¹ כרתיב ³² כרתיב ³³ כרתיב ³⁴ כרתיב ³⁵ כרתיב ³⁶ כרתיב ³⁷ כרתיב ³⁸ כרתיב ³⁹ כרתיב ⁴⁰ כרתיב ⁴¹ כרתיב ⁴² כרתיב ⁴³ כרתיב ⁴⁴ כרתיב ⁴⁵ כרתיב ⁴⁶ כרתיב ⁴⁷ כרתיב ⁴⁸ כרתיב ⁴⁹ כרתיב ⁵⁰ כרתיב ⁵¹ כרתיב ⁵² כרתיב ⁵³ כרתיב ⁵⁴ כרתיב ⁵⁵ כרתיב ⁵⁶ כרתיב ⁵⁷ כרתיב ⁵⁸ כרתיב ⁵⁹ כרתיב ⁶⁰ כרתיב ⁶¹ כרתיב ⁶² כרתיב ⁶³ כרתיב ⁶⁴ כרתיב ⁶⁵ כרתיב ⁶⁶ כרתיב ⁶⁷ כרתיב ⁶⁸ כרתיב ⁶⁹ כרתיב ⁷⁰ כרתיב ⁷¹ כרתיב ⁷² כרתיב ⁷³ כרתיב ⁷⁴ כרתיב ⁷⁵ כרתיב ⁷⁶ כרתיב ⁷⁷ כרתיב ⁷⁸ כרתיב ⁷⁹ כרתיב ⁸⁰ כרתיב ⁸¹ כרתיב ⁸² כרתיב ⁸³ כרתיב ⁸⁴ כרתיב ⁸⁵ כרתיב ⁸⁶ כרתיב ⁸⁷ כרתיב ⁸⁸ כרתיב ⁸⁹ כרתיב ⁹⁰ כרתיב ⁹¹ כרתיב ⁹² כרתיב ⁹³ כרתיב ⁹⁴ כרתיב ⁹⁵ כרתיב ⁹⁶ כרתיב ⁹⁷ כרתיב ⁹⁸ כרתיב ⁹⁹ כרתיב ¹⁰⁰ כרתיב ¹⁰¹ כרתיב ¹⁰² כרתיב ¹⁰³ כרתיב ¹⁰⁴ כרתיב ¹⁰⁵ כרתיב ¹⁰⁶ כרתיב ¹⁰⁷ כרתיב ¹⁰⁸ כרתיב ¹⁰⁹ כרתיב ¹¹⁰ כרתיב ¹¹¹ כרתיב ¹¹² כרתיב ¹¹³ כרתיב ¹¹⁴ כרתיב ¹¹⁵ כרתיב ¹¹⁶ כרתיב ¹¹⁷ כרתיב ¹¹⁸ כרתיב ¹¹⁹ כרתיב ¹²⁰ כרתיב ¹²¹ כרתיב ¹²² כרתיב ¹²³ כרתיב ¹²⁴ כרתיב ¹²⁵ כרתיב ¹²⁶ כרתיב ¹²⁷ כרתיב ¹²⁸ כרתיב ¹²⁹ כרתיב ¹³⁰ כרתיב ¹³¹ כרתיב ¹³² כרתיב ¹³³ כרתיב ¹³⁴ כרתיב ¹³⁵ כרתיב ¹³⁶ כרתיב ¹³⁷ כרתיב ¹³⁸ כרתיב ¹³⁹ כרתיב ¹⁴⁰ כרתיב ¹⁴¹ כרתיב ¹⁴² כרתיב ¹⁴³ כרתיב ¹⁴⁴ כרתיב ¹⁴⁵ כרתיב ¹⁴⁶ כרתיב ¹⁴⁷ כרתיב ¹⁴⁸ כרתיב ¹⁴⁹ כרתיב ¹⁵⁰ כרתיב ¹⁵¹ כרתיב ¹⁵² כרתיב ¹⁵³ כרתיב ¹⁵⁴ כרתיב ¹⁵⁵ כרתיב ¹⁵⁶ כרתיב ¹⁵⁷ כרתיב ¹⁵⁸ כרתיב ¹⁵⁹ כרתיב ¹⁶⁰ כרתיב ¹⁶¹ כרתיב ¹⁶² כרתיב ¹⁶³ כרתיב ¹⁶⁴ כרתיב ¹⁶⁵ כרתיב ¹⁶⁶ כרתיב ¹⁶⁷ כרתיב ¹⁶⁸ כרתיב ¹⁶⁹ כרתיב ¹⁷⁰ כרתיב ¹⁷¹ כרתיב ¹⁷² כרתיב ¹⁷³ כרתיב ¹⁷⁴ כרתיב ¹⁷⁵ כרתיב ¹⁷⁶ כרתיב ¹⁷⁷ כרתיב ¹⁷⁸ כרתיב ¹⁷⁹ כרתיב ¹⁸⁰ כרתיב ¹⁸¹ כרתיב ¹⁸² כרתיב ¹⁸³ כרתיב ¹⁸⁴ כרתיב ¹⁸⁵ כרתיב ¹⁸⁶ כרתיב ¹⁸⁷ כרתיב ¹⁸⁸ כרתיב ¹⁸⁹ כרתיב ¹⁹⁰ כרתיב ¹⁹¹ כרתיב ¹⁹² כרתיב ¹⁹³ כרתיב ¹⁹⁴ כרתיב ¹⁹⁵ כרתיב ¹⁹⁶ כרתיב ¹⁹⁷ כרתיב ¹⁹⁸ כרתיב ¹⁹⁹ כרתיב ²⁰⁰ כרתיב ²⁰¹ כרתיב ²⁰² כרתיב ²⁰³ כרתיב ²⁰⁴ כרתיב ²⁰⁵ כרתיב ²⁰⁶ כרתיב ²⁰⁷ כרתיב ²⁰⁸ כרתיב ²⁰⁹ כרתיב ²¹⁰ כרתיב ²¹¹ כרתיב ²¹² כרתיב ²¹³ כרתיב ²¹⁴ כרתיב ²¹⁵ כרתיב ²¹⁶ כרתיב ²¹⁷ כרתיב ²¹⁸ כרתיב ²¹⁹ כרתיב ²²⁰ כרתיב ²²¹ כרתיב ²²² כרתיב ²²³ כרתיב ²²⁴ כרתיב ²²⁵ כרתיב ²²⁶ כרתיב ²²⁷ כרתיב ²²⁸ כרתיב ²²⁹ כרתיב ²³⁰ כרתיב ²³¹ כרתיב ²³² כרתיב ²³³ כרתיב ²³⁴ כרתיב ²³⁵ כרתיב ²³⁶ כרתיב ²³⁷ כרתיב ²³⁸ כרתיב ²³⁹ כרתיב ²⁴⁰ כרתיב ²⁴¹ כרתיב ²⁴² כרתיב ²⁴³ כרתיב ²⁴⁴ כרתיב ²⁴⁵ כרתיב ²⁴⁶ כרתיב ²⁴⁷ כרתיב ²⁴⁸ כרתיב ²⁴⁹ כרתיב ²⁵⁰ כרתיב ²⁵¹ כרתיב ²⁵² כרתיב ²⁵³ כרתיב ²⁵⁴ כרתיב ²⁵⁵ כרתיב ²⁵⁶ כרתיב ²⁵⁷ כרתיב ²⁵⁸ כרתיב ²⁵⁹ כרתיב ²⁶⁰ כרתיב ²⁶¹ כרתיב ²⁶² כרתיב ²⁶³ כרתיב ²⁶⁴ כרתיב ²⁶⁵ כרתיב ²⁶⁶ כרתיב ²⁶⁷ כרתיב ²⁶⁸ כרתיב ²⁶⁹ כרתיב ²⁷⁰ כרתיב ²⁷¹ כרתיב ²⁷² כרתיב ²⁷³ כרתיב ²⁷⁴ כרתיב ²⁷⁵ כרתיב ²⁷⁶ כרתיב ²⁷⁷ כרתיב ²⁷⁸ כרתיב ²⁷⁹ כרתיב ²⁸⁰ כרתיב ²⁸¹ כרתיב ²⁸² כרתיב ²⁸³ כרתיב ²⁸⁴ כרתיב ²⁸⁵ כרתיב ²⁸⁶ כרתיב ²⁸⁷ כרתיב ²⁸⁸ כרתיב ²⁸⁹ כרתיב ²⁹⁰ כרתיב ²⁹¹ כרתיב ²⁹² כרתיב ²⁹³ כרתיב ²⁹⁴ כרתיב ²⁹⁵ כרתיב ²⁹⁶ כרתיב ²⁹⁷ כרתיב ²⁹⁸ כרתיב ²⁹⁹ כרתיב ³⁰⁰ כרתיב ³⁰¹ כרתיב ³⁰² כרתיב ³⁰³ כרתיב ³⁰⁴ כרתיב ³⁰⁵ כרתיב ³⁰⁶ כרתיב ³⁰⁷ כרתיב ³⁰⁸ כרתיב ³⁰⁹ כרתיב ³¹⁰ כרתיב ³¹¹ כרתיב ³¹² כרתיב ³¹³ כרתיב ³¹⁴ כרתיב ³¹⁵ כרתיב ³¹⁶ כרתיב ³¹⁷ כרתיב ³¹⁸ כרתיב ³¹⁹ כרתיב ³²⁰ כרתיב ³²¹ כרתיב ³²² כרתיב ³²³ כרתיב ³²⁴ כרתיב ³²⁵ כרתיב ³²⁶ כרתיב ³²⁷ כרתיב ³²⁸ כרתיב ³²⁹ כרתיב ³³⁰ כרתיב ³³¹ כרתיב ³³² כרתיב ³³³ כרתיב ³³⁴ כרתיב ³³⁵ כרתיב ³³⁶ כרתיב ³³⁷ כרתיב ³³⁸ כרתיב ³³⁹ כרתיב ³⁴⁰ כרתיב ³⁴¹ כרתיב ³⁴² כרתיב ³⁴³ כרתיב ³⁴⁴ כרתיב ³⁴⁵ כרתיב ³⁴⁶ כרתיב ³⁴⁷ כרתיב ³⁴⁸ כרתיב ³⁴⁹ כרתיב ³⁵⁰ כרתיב ³⁵¹ כרתיב ³⁵² כרתיב ³⁵³ כרתיב ³⁵⁴ כרתיב ³⁵⁵ כרתיב ³⁵⁶ כרתיב ³⁵⁷ כרתיב ³⁵⁸ כרתיב ³⁵⁹ כרתיב ³⁶⁰ כרתיב ³⁶¹ כרתיב ³⁶² כרתיב ³⁶³ כרתיב ³⁶⁴ כרתיב ³⁶⁵ כרתיב ³⁶⁶ כרתיב ³⁶⁷ כרתיב ³⁶⁸ כרתיב ³⁶⁹ כרתיב ³⁷⁰ כרתיב ³⁷¹ כרתיב ³⁷² כרתיב ³⁷³ כרתיב ³⁷⁴ כרתיב ³⁷⁵ כרתיב ³⁷⁶ כרתיב ³⁷⁷ כרתיב ³⁷⁸ כרתיב ³⁷⁹ כרתיב ³⁸⁰ כרתיב ³⁸¹ כרתיב ³⁸² כרתיב ³⁸³ כרתיב ³⁸⁴ כרתיב ³⁸⁵ כרתיב ³⁸⁶ כרתיב ³⁸⁷ כרתיב ³⁸⁸ כרתיב ³⁸⁹ כרתיב ³⁹⁰ כרתיב ³⁹¹ כרתיב ³⁹² כרתיב ³⁹³ כרתיב ³⁹⁴ כרתיב ³⁹⁵ כרתיב ³⁹⁶ כרתיב ³⁹⁷ כרתיב ³⁹⁸ כרתיב ³⁹⁹ כרתיב ⁴⁰⁰ כרתיב ⁴⁰¹ כרתיב ⁴⁰² כרתיב ⁴⁰³ כרתיב ⁴⁰⁴ כרתיב ⁴⁰⁵ כרתיב ⁴⁰⁶ כרתיב ⁴⁰⁷ כרתיב ⁴⁰⁸ כרתיב ⁴⁰⁹ כרתיב ⁴¹⁰ כרתיב ⁴¹¹ כרתיב ⁴¹² כרתיב ⁴¹³ כרתיב ⁴¹⁴ כרתיב ⁴¹⁵ כרתיב ⁴¹⁶ כרתיב ⁴¹⁷ כרתיב ⁴¹⁸ כרתיב ⁴¹⁹ כרתיב ⁴²⁰ כרתיב ⁴²¹ כרתיב ⁴²² כרתיב ⁴²³ כרתיב ⁴²⁴ כרתיב ⁴²⁵ כרתיב ⁴²⁶ כרתיב ⁴²⁷ כרתיב ⁴²⁸ כרתיב ⁴²⁹ כרתיב ⁴³⁰ כרתיב ⁴³¹ כרתיב ⁴³² כרתיב ⁴³³ כרתיב ⁴³⁴ כרתיב ⁴³⁵ כרתיב ⁴³⁶ כרתיב ⁴³⁷ כרתיב ⁴³⁸ כרתיב ⁴³⁹ כרתיב ⁴⁴⁰ כרתיב ⁴⁴¹ כרתיב ⁴⁴² כרתיב ⁴⁴³ כרתיב ⁴⁴⁴ כרתיב ⁴⁴⁵ כרתיב ⁴⁴⁶ כרתיב ⁴⁴⁷ כרתיב ⁴⁴⁸ כרתיב ⁴⁴⁹ כרתיב ⁴⁵⁰ כרתיב ⁴⁵¹ כרתיב ⁴⁵² כרתיב ⁴⁵³ כרתיב ⁴⁵⁴ כרתיב ⁴⁵⁵ כרתיב ⁴⁵⁶ כרתיב ⁴⁵⁷ כרתיב ⁴⁵⁸ כרתיב ⁴⁵⁹ כרתיב ⁴⁶⁰ כרתיב ⁴⁶¹ כרתיב ⁴⁶² כרתיב ⁴⁶³ כרתיב ⁴⁶⁴ כרתיב ⁴⁶⁵ כרתיב ⁴⁶⁶ כרתיב ⁴⁶⁷ כרתיב ⁴⁶⁸ כרתיב ⁴⁶⁹ כרתיב ⁴⁷⁰ כרתיב ⁴⁷¹ כרתיב ⁴⁷² כרתיב ⁴⁷³ כרתיב ⁴⁷⁴ כרתיב ⁴⁷⁵ כרתיב ⁴⁷⁶ כרתיב ⁴⁷⁷ כרתיב ⁴⁷⁸ כרתיב ⁴⁷⁹ כרתיב ⁴⁸⁰ כרתיב ⁴⁸¹ כרתיב ⁴⁸² כרתיב ⁴⁸³ כרתיב ⁴⁸⁴ כרתיב ⁴⁸⁵ כרתיב ⁴⁸⁶ כרתיב ⁴⁸⁷ כרתיב ⁴⁸⁸ כרתיב ⁴⁸⁹ כרתיב ⁴⁹⁰ כרתיב ⁴⁹¹ כרתיב ⁴⁹² כרתיב ⁴⁹³ כרתיב ⁴⁹⁴ כרתיב ⁴⁹⁵ כרתיב ⁴⁹⁶ כרתיב ⁴⁹⁷ כרתיב ⁴⁹⁸ כרתיב ⁴⁹⁹ כרתיב ⁵⁰⁰ כרתיב ⁵⁰¹ כרתיב ⁵⁰² כרתיב ⁵⁰³ כרתיב ⁵⁰⁴ כרתיב ⁵⁰⁵ כרתיב ⁵⁰⁶ כרתיב ⁵⁰⁷ כרתיב ⁵⁰⁸ כרתיב ⁵⁰⁹ כרתיב ⁵¹⁰ כרתיב ⁵¹¹ כרתיב ⁵¹² כרתיב ⁵¹³ כרתיב ⁵¹⁴ כרתיב ⁵¹⁵ כרתיב ⁵¹⁶ כרתיב ⁵¹⁷ כרתיב ⁵¹⁸ כרתיב ⁵¹⁹ כרתיב ⁵²⁰ כרתיב ⁵²¹ כרתיב ⁵²² כרתיב ⁵²³ כרתיב ⁵²⁴ כרתיב ⁵²⁵ כרתיב ⁵²⁶ כרתיב ⁵²⁷ כרתיב ⁵²⁸ כרתיב ⁵²⁹ כרתיב ⁵³⁰ כרתיב ⁵³¹ כרתיב ⁵³² כרתיב ⁵³³ כרתיב ⁵³⁴ כרתיב ⁵³⁵ כרתיב ⁵³⁶ כרתיב ⁵³⁷ כרתיב ⁵³⁸ כרתיב ⁵³⁹ כרתיב ⁵⁴⁰ כרתיב ⁵⁴¹ כרתיב ⁵⁴² כרתיב ⁵⁴³ כרתיב ⁵⁴⁴ כרתיב ⁵⁴⁵ כרתיב ⁵⁴⁶ כרתיב ⁵⁴⁷ כרתיב ⁵⁴⁸ כרתיב ⁵⁴⁹ כרתיב ⁵⁵⁰ כרתיב ⁵⁵¹ כרתיב ⁵⁵² כרתיב ⁵⁵³ כרתיב ⁵⁵⁴ כרתיב ⁵⁵⁵ כרתיב ⁵⁵⁶ כרתיב ⁵⁵⁷ כרתיב ⁵⁵⁸ כרתיב ⁵⁵⁹ כרתיב ⁵⁶⁰ כרתיב ⁵⁶¹ כרתיב ⁵⁶² כרתיב ⁵⁶³ כרתיב ⁵⁶⁴ כרתיב ⁵⁶⁵ כרתיב ⁵⁶⁶ כרתיב ⁵⁶⁷ כרתיב ⁵⁶⁸ כרתיב ⁵⁶⁹ כרתיב ⁵⁷⁰ כרתיב ⁵⁷¹ כרתיב ⁵⁷² כרתיב ⁵⁷³ כרתיב ⁵⁷⁴ כרתיב ⁵⁷⁵ כרתיב ⁵⁷⁶ כרתיב ⁵⁷⁷ כרתיב ⁵⁷⁸ כרתיב ⁵⁷⁹ כרתיב ⁵⁸⁰ כרתיב ⁵⁸¹ כרתיב ⁵⁸² כרתיב ⁵⁸³ כרתיב ⁵⁸⁴ כרתיב ⁵⁸⁵ כרתיב ⁵⁸⁶ כרתיב ⁵⁸⁷ כרתיב ⁵⁸⁸ כרתיב ⁵⁸⁹ כרתיב ⁵⁹⁰ כרתיב ⁵⁹¹ כרתיב ⁵⁹² כרתיב ⁵⁹³ כרתיב ⁵⁹⁴ כרתיב ⁵⁹⁵ כרתיב ⁵⁹⁶ כרתיב ⁵⁹⁷ כרתיב ⁵⁹⁸ כרתיב ⁵⁹⁹ כרתיב ⁶⁰⁰ כרתיב ⁶⁰¹ כרתיב ⁶⁰² כרתיב ⁶⁰³ כרתיב ⁶⁰⁴ כרתיב ⁶⁰⁵ כרתיב ⁶⁰⁶ כרתיב ⁶⁰⁷ כרתיב ⁶⁰⁸ כרתיב ⁶⁰⁹ כרתיב ⁶¹⁰ כרתיב ⁶¹¹ כרתיב ⁶¹² כרתיב ⁶¹³ כרתיב ⁶¹⁴ כרתיב ⁶¹⁵ כרתיב ⁶¹⁶ כרתיב ⁶¹⁷ כרתיב ⁶¹⁸ כרתיב ⁶¹⁹ כרתיב ⁶²⁰ כרתיב ⁶²¹ כרתיב ⁶²² כרתיב ⁶²³ כרתיב ⁶²⁴ כרתיב ⁶²⁵ כרתיב ⁶²⁶ כרתיב ⁶²⁷ כרתיב ⁶²⁸ כרתיב ⁶²⁹ כרתיב ⁶³⁰ כרתיב ⁶³¹ כרתיב ⁶³² כרתיב ⁶³³ כרתיב ⁶³⁴ כרתיב ⁶³⁵ כרתיב ⁶³⁶ כרתיב ⁶³⁷ כרתיב ⁶³⁸ כרתיב ⁶³⁹ כרתיב ⁶⁴⁰ כרתיב ⁶⁴¹ כרתיב ⁶⁴² כרתיב ⁶⁴³ כרתיב ⁶⁴⁴ כרתיב ⁶⁴⁵ כרתיב ⁶⁴⁶ כרתיב ⁶⁴⁷ כרתיב ⁶⁴⁸ כרתיב ⁶⁴⁹ כרתיב ⁶⁵⁰ כרתיב ⁶⁵¹ כרתיב ⁶⁵² כרתיב ⁶⁵³ כרתיב ⁶⁵⁴ כרתיב ⁶⁵⁵ כרתיב ⁶⁵⁶ כרתיב ⁶⁵⁷ כרתיב ⁶⁵⁸ כרתיב ⁶⁵⁹ כרתיב ⁶⁶⁰ כרתיב ⁶⁶¹ כרתיב ⁶⁶² כרתיב ⁶⁶³ כרתיב ⁶⁶⁴ כרתיב ⁶⁶⁵ כרתיב ⁶⁶⁶ כרתיב ⁶⁶⁷ כרתיב ⁶⁶⁸ כרתיב ⁶⁶⁹ כרתיב ⁶⁷⁰ כרתיב ⁶⁷¹ כרתיב ⁶⁷² כרתיב ⁶⁷³ כרתיב ⁶⁷⁴ כרתיב ⁶⁷⁵ כרתיב ⁶⁷⁶ כרתיב ⁶⁷⁷ כרתיב ⁶⁷⁸ כרתיב ⁶⁷⁹ כרתיב ⁶⁸⁰ כרתיב ⁶⁸¹ כרתיב ⁶⁸² כרתיב ⁶⁸³ כרתיב ⁶⁸⁴ כרתיב ⁶⁸⁵ כרתיב ⁶⁸⁶ כרתיב ⁶⁸⁷ כרתיב ⁶⁸⁸ כרתיב ⁶⁸⁹ כרתיב ⁶⁹⁰ כרתיב ⁶⁹¹ כרתיב ⁶⁹² כרתיב ⁶⁹³ כרתיב ⁶⁹⁴ כרתיב ⁶⁹⁵ כרתיב ⁶⁹⁶ כרתיב ⁶⁹⁷ כרתיב ⁶⁹⁸ כרתיב ⁶⁹⁹ כרתיב ⁷⁰⁰ כרתיב ⁷⁰¹ כרתיב ⁷⁰² כרתיב ⁷⁰³ כרתיב ⁷⁰⁴ כרתיב ⁷⁰⁵ כרתיב ⁷⁰⁶ כרתיב ⁷⁰⁷ כרתיב ⁷⁰⁸ כרתיב ⁷⁰⁹ כרתיב ⁷¹⁰ כרתיב ⁷¹¹ כרתיב ⁷¹² כרתיב ⁷¹³ כרתיב ⁷¹⁴ כרתיב ⁷¹⁵ כרתיב ⁷¹⁶ כרתיב ⁷¹⁷ כרתיב ⁷¹⁸ כרתיב ⁷¹⁹ כרתיב ⁷²⁰ כרתיב ⁷²¹ כרתיב ⁷²² כרתיב ⁷²³ כרתיב ⁷²⁴ כרתיב ⁷²⁵ כרתיב ⁷²⁶ כרתיב ⁷²⁷ כרתיב ⁷²⁸ כרתיב ⁷²⁹ כרתיב ⁷³⁰ כרתיב ⁷³¹ כרתיב ⁷³² כרתיב ⁷³³ כרתיב ⁷³⁴ כרתיב ⁷³⁵ כרתיב ⁷³⁶ כרתיב ⁷³⁷ כרתיב ⁷³⁸ כרתיב ⁷³⁹ כרתיב ⁷⁴⁰ כרתיב ⁷⁴¹ כרתיב ⁷⁴² כרתיב ⁷⁴³ כרתיב ⁷⁴⁴ כרתיב ⁷⁴⁵ כרתיב ⁷⁴⁶ כרתיב ⁷⁴⁷ כרתיב ⁷⁴⁸ כרתיב ⁷⁴⁹ כרתיב ⁷⁵⁰ כרתיב ⁷⁵¹ כרתיב ⁷⁵² כרתיב ⁷⁵³ כרתיב ⁷⁵⁴ כרתיב ⁷⁵⁵ כרתיב ⁷⁵⁶ כרתיב ⁷⁵⁷ כרתיב ⁷⁵⁸ כרתיב ⁷⁵⁹ כרתיב ⁷⁶⁰ כרתיב ⁷⁶¹ כרתיב ⁷⁶² כרתיב ⁷⁶³ כרתיב ⁷⁶⁴ כרתיב ⁷⁶⁵ כרתיב ⁷⁶⁶ כרתיב ⁷⁶⁷ כרתיב ⁷⁶⁸ כרתיב ⁷⁶⁹ כרתיב ⁷⁷⁰ כרתיב ⁷⁷¹ כרתיב ⁷⁷² כרתיב ⁷⁷³ כרתיב ⁷⁷⁴ כרתיב ⁷⁷⁵ כרתיב ⁷⁷⁶ כרתיב ⁷⁷⁷ כרתיב ⁷⁷⁸ כרתיב ⁷⁷⁹ כרתיב ⁷⁸⁰ כרתיב ⁷⁸¹ כרתיב ⁷⁸² כרתיב ⁷⁸³ כרתיב ⁷⁸⁴ כרתיב ⁷⁸⁵ כרתיב ⁷⁸⁶ כרתיב ⁷⁸⁷ כרתיב ⁷⁸⁸ כרתיב ⁷⁸⁹ כרתיב ⁷⁹⁰ כרתיב ⁷⁹¹ כרתיב ⁷⁹² כרתיב ⁷⁹³ כרתיב ⁷⁹⁴ כרתיב ⁷⁹⁵ כרתיב ⁷⁹⁶ כרתיב ⁷⁹⁷ כרתיב ⁷⁹⁸ כרתיב ⁷⁹⁹ כרתיב ⁸⁰⁰ כרתיב ⁸⁰¹ כרתיב ⁸⁰² כרתיב ⁸⁰³ כרתיב ⁸⁰⁴ כרתיב ⁸⁰⁵ כרתיב ⁸⁰⁶ כרתיב ⁸⁰⁷ כרתיב ⁸⁰⁸ כרתיב ⁸⁰⁹ כרתיב ⁸¹⁰ כרתיב ⁸¹¹ כרתיב ⁸¹² כרתיב ⁸¹³ כרתיב ⁸¹⁴ כרתיב ⁸¹⁵ כרתיב ⁸¹⁶ כרתיב ⁸¹⁷ כרתיב ⁸¹⁸ כרתיב ⁸¹⁹ כרתיב ⁸²⁰ כרתיב ⁸

עין משפט
נר מצוה
ל"ב א מ"ד פ"ד מ"ט
שם הל"ב ד'
ל"ב ב ט"ז הל"ב ה'
ל"ב ג ט"ז הל"ב ח'

תבלין טעם וזכרה שמת והן מן אחד . טעם רש"י כמו פלפל
הרוך פלפל לכן פלפל סחור ולפי' ה"ל דקתני בסופא
ר"ש חומר ב' שמה ממין אחד או שני מיעין משם אחד ה"ל מנתרפין
משכחה לה שני מיעין משם אחד כש"ל מנתרפין לקמן (דף ג') ע"י

שפרו ורבו עליה ישראל מדבר סני שירדה
שנאה לעכו"ם עליו ומה שבו הרוב
שבו ופליגא דר' אבהו דא"ר אבהו הר סני
שבו ולמה נקרא הר הרוב שירדה הירבה
לעכו"ם עליו : מנין שקשירין לשון
של והורית וכו' : בישיבם בישיב מיביעי ליה
א"ר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם
יהיו דמאיכם כשנים הללו שסחורות ובאות
מששת ימי בראשית ועד עכשיו בשלג ולבנה
דרש רבא מאי דכתיב לכו נא ונוכחה יאמר
ה' לכו נא בואי נא מיביעי ליה יאמר ה' אמר
ה' מיביעי ליה לעתיד לבא יאמר להם הקב"ה
לישראל לכו נא אצל אבותיכם ויכירו אתכם
ויאמרו לפני רבש"ע אצל מי נלך אצל
אברהם שאמרת לו יהיו דתעו ולא בקשה

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד
היהו דתעו ולא בקשה וכו' : מ"ד

גם צאנכם גם בקרכם קחו פאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי:
ותחזק מצרים על העם למחר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים:
וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארתם צרות בשמלתם על:
שכמם: ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי
זהב ושמלת: ויהוה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו
את מצרים:
ויסעו בני ישראל מרעמסס ספתה בשש מאות אלף רגלי הגברים
לבד מטף: וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד: ויאפו
את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ פי גרשו
ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם: ומושב בני
ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ
שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות
יהוה מארץ מצרים: ליל שמרים הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים
הוא הלילה הזה ליהוה שמרים לכל בני ישראל לדרתם:

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים
תורה אור עשירי פסחים
אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו
הכמוס שיעור מי כמות ארבעים סאה אמה
רב אישי אמה לו רבין בר חנינא שולחן של
מקדש של פרקים היה דאי סוף הדוקי היה
ביהרק אבתא באבתא חיבי מטבליה מאי
קוישא דלימא בום שעשה שלבת דיהת מבביל
ליה *דהנה ר' יהיא יום שעשה שלבת מדחוק
מאה ורמשים כקה טורה: ולא יפחתי לו
מארבעה: הויכו מתקני רבנן מורי דאתי
בה לידו סבנה וחתניא לא יאבל אדם תרי
ולא ישתה תרי ולא יקנה תרי ולא יעשה
ערכי תרי אמה רב רבנן אמר קרא *ליל
שטורים *ליל המשומר ובה מן המיוקן
רבא אמר כום של ברבה מצטרף לטובה
ואינו מצטרף לרעה רבנא אמר ארבעה
כמי תקנו רבנן דהך הדרות כל הך וחד
במזוה

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה
תורה אור עשירי פסחים
אמה על אמה ברום שלש אמות ושיערו
הכמוס שיעור מי כמות ארבעים סאה אמה
רב אישי אמה לו רבין בר חנינא שולחן של
מקדש של פרקים היה דאי סוף הדוקי היה
ביהרק אבתא באבתא חיבי מטבליה מאי
קוישא דלימא בום שעשה שלבת דיהת מבביל
ליה *דהנה ר' יהיא יום שעשה שלבת מדחוק
מאה ורמשים כקה טורה: ולא יפחתי לו
מארבעה: הויכו מתקני רבנן מורי דאתי
בה לידו סבנה וחתניא לא יאבל אדם תרי
ולא ישתה תרי ולא יקנה תרי ולא יעשה
ערכי תרי אמה רב רבנן אמר קרא *ליל
שטורים *ליל המשומר ובה מן המיוקן
רבא אמר כום של ברבה מצטרף לטובה
ואינו מצטרף לרעה רבנא אמר ארבעה
כמי תקנו רבנן דהך הדרות כל הך וחד
במזוה

מסורת השנים
השנה על אמה ברום שלש אמות . . .

עין השנה
עין מצוה
עין מצוה
עין מצוה

מסורת השנים
השנה על אמה ברום שלש אמות . . .

עין השנה
עין מצוה
עין מצוה
עין מצוה

ווס"ר לא ראינו לאסור עכ"ל ואפשר דס"ל דשמא גרס כל שסם מיס עליו
 שרי : א הלל הגדול . כ"ל דוקא בשלל אמר הלל הגדול על כוס ד' : ב רק
 פ' שמע . כ"ל דאם קרא ק ש ככ"ה כיוס לריך לקרות בליה כל הק"ש כרי
 ללזת י"ח כמ"ש ס' רנ"ה וחס קראה ככ"ה בליה ח"ל לקרות רק פ' שמע
 כיון שמוצרת להדיח בנמ ס' הרואה וכו'
 מהרי"ו דנ"ל ברכה המסיל וכו' מהרי"ל
 דלח יענול הדלת בכריח חזק והיכא דשכיח
 הזיקא לא סגי' אביסא :

תפב א עג אכילת מרור . פירוש מיר
 לאחר שצירך המולח על מלה
 שאינה משומרת :

וחולה שאינו יכול לאכול כ"ל כוית מלה
 או שאין לו אלא כוית מלה יחבל תבטילו
 בלא המולח ואחר סעודתו יכרך המולח
 ועל אכילת מלה יחבל כוית ועמ"ש ס'
 הס"ה ס"ד חבל אס חן לו ג"כ יין א"כ

הנה (א) וכל המשקים דין (ב) כיון (בית יוסף) ומי שסוף איסטנטס לו
 חאב הרבה לשחוח יכול לשחוח כוס חמישי ויאמר א עליו הלל (ג) הגדול
 (מרדכי) :

ב ג חייב אדם לעסוק בהלכות הפסח וביציאת מצרי' ולספד
 בניסים ובנפלאו' שעשה הקב"ה לאבותינו [ג] עד
 שתחטפנו שינה : הנה וכל דין ליל ראשון יש [ג] ג"כ בליל (ג) שני
 (אגור) וזהנים שלא לקרות על ממונו ב [ד] רק פירש (ד) שמע ולא
 שאר דברים שקורין בשאר הלילות כדי לזכור כי ליל שמורים הוא מן המזיקים :

חשב דין מי שאין לו מצה שמורה ובו סעיף אחר :

א א מי שאין לו מצה משומרת אלא כוית [א] מברך א על
 אבי' (ב) מרור ואוכל (א) [ג] וכשגומר סעודתו [ג] ממצ'

מחצית

(ס"ב ק) רק כו' בנמצא ס' הרואה דק ס' ע"ב ברכת המפיל יותר חן ראוי לוטר דהוי לשמירה
 ויראה שאינו מאמין ח"ו לדבריו דבמיתו ז"ל שהוא ליל שמורים :

ס"י תפב (ס"ק ה) על כו' ס"י מיר כו' כ"ה כהרי"ף . אבל בהרמב"ם שהמחבר העתיק לבטל נסתפק
 המ"מ אס נס דעתו כדעת הרי"ף או ס"ל לראובן מרור תחלה : וקצת נוטה יותר דעת המ"מ
 להרמב"ם לומר המרור תחלה . ועמ"ש הרי"ף י"ל כדי להסמך המהיזכרות לקידוש : בענין הכריכה
 אס אין לו רק כוית א' כמנצח מנצח המצח כ"ל ועמ"ש הרי"ף י"ל שמי דיושט י"ח סהכריכי תהיו
 ממלה שאינה משומרת וי"ח כויתאין הכריכה אלא לומר ויזכור דאין לו מצה משומרת לא יכרך כלל ע"מ
 (ס"ק ב) וכו' שלמות כו' על הדף ופ"ו . דביל פסח דבני ליל אס עומי עם דרכו של עמי כפרוסה לכן
 לא ציטק להס משנה שלם .

ס"י תפב כתב מ"ה ליל דמי כו' דכ"ה אינה ס"ב . א"כ צ"הוש חשב יותר מבה"מ כ"ש חסוב יותר
 משני כוסות אחרונות דבה"מ חסוב מ"ס . כמ"ס אה"ו וכו' בה"מ מ"ש אחר ב' הכוסות דבה"מ

הנה (ד) והגדול שבהן לוטר האור והלח והאחרים עונין אחריו (כל זו) .
 והגדול יכול [ו] ליתן לקטן (מזה"ל) ויכול לזרף לזיומן לענין הלל
 אף על כן שלל אכל עמ"ש וכו' (ה) [ז] שבעל הבית מברך ברכת המזון בליל
 פסח . שכל טוב עין הוא יבורך והוא מיקרי טוב עין שאמר כל דכפין יימי ויכול וכו' :

תפ סדר כוס רביעי וכו' סעיף אחר :

א א [ה] מתחיל לא לנו (ה) [ג] וגומר עליו את ההלל
 ואינו אומר יהלודך אלא אומר אחר גמר ההלל
 ב א הלל דגדול שהוא מהודו לוי' א [ג] עד על נהרות
 (ג) ככל שהם כ"ו כי לעולם חסרו ואח"כ אומר ג נשמת
 כל חי וישתבח עד ב מעולם ועד עולם אתה אל
 ד (ב) (ג) [ד] ה ואו יאמר יהלודך עד מלך מהולל
 בתשכחות [ה] ושותהו בהסיכה ס בלא ברכה תחל' (וכבר
 נחזר לטיל ס' תע"ד דלנו נוהגין לזכר) ו ומברך אחריו על הגפן
 ואם שותהו בלא הסיכה : צריך לשחות פעם אחרת
 בהסיכה (וע"ל ס' תע"ב סעיף ז') מ ומברך לפניו בורא פרי
 הגפן פרי שהסיח דעתו מלשות עור : הנה וי"ח שיש לוטר שפוך
 חמנד וכו' קודט לא לנו (ר"ן פרק ע"פ) ולפ"ה הפסח כרי לזכור שהוא ליל
 שמורים [ו] וכוונת אמונה זו יבא מתיח וישפוך ממנו על העכו"ם (מהרי"ב)
 וכן נוהגים ויכול לגמור הלל אף שלא במקום סעודה (רמב"ם והמגיד פ"ח) :

תפא שלא לשחות אחר ד' כוסות . וכו' ב סעיפים :

א א אחר ארבע כוסו' [ה] אינו רשאי לשחות יין אלא מים :

יעקב
 גבורותיו ומוצין אסר שחית בכוס כן הסכמת תפא האחרונים וי"ח לשחות אחר שאמר הפיוט כי לו נאה פדי שלא יהא לזא
 כשישכב וכן הוא בסידורים וכן המנהג . וכחז המ"ה בשם מ"מ בליה ראשונה יאמר או רוב כסים ולא יאמר כסיוס ויהי
 בחצי הלילה ובליל שניה יאמר חוץ גבורותיו ולא יסיים ויאמרה זבח פסח עכ"ל ואין יזהיגין כן רק אחריו הכל בשני
 לילות שוים : [ו] וכוכו . וכפמ"א ס' שפ"א כתב וז"ל וכפסר המנהג מאלתי מנהג כמות הקומוח שהי נוטלין כחורים
 שישנים סס בליל פסח כי בניסן נגאלו וכניסן עתירין לנגאל דכתי' ליל שמורים לילה המשומר משעת יק' בראשית ואס יבא
 אליהו יתנא פתח פתוח ונלא לקראתו מהרה ואנו מאמינים בזה וליח סמך לזכר בירושלמי דמהכות ג' קגושא ויש בלמונה
 זו שבר גדול עכ"ל ואין נוהגין כן להניח פתח פתוח כי שכיח היזקא דגכיס . וכוהגין באלו מדינות למזון כוס אחד יותר
 מהמסובין וקורין אותו כוס של אליהו הכניח :

תפא [ה] אינו רשאי לשחות יין . הרחב"ד בתמים דעיס בהשגותיו על בעל המחזור בתפאחא פחליס סימן ל' כתב